

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan (III) kokous 4/2018

Aika 18.12.2018, klo 14.00–17.00

Paikka MMM kokouskeskus, Meritullinkatu 10, kokoushuone Kalevala

Pöytäkirja

Paikalla Jäsenet ja (varajäsenet)

Puheenjohtaja Mika Leppinen
Varapuheenjohtaja Joonas Gustafsson

Koiratoiminta

Tapio Eerola, Suomen Kennelliitto ry
(*Pauliina Lehtola*)

Kissatoiminta

~~Veikko Saarola, Suomen Kissaliitto~~
(*Mari Vainionpää*)

Hevostoiminta

Reija Junkkari, Hippos ry
(*Katja Hautala*)

Eksoottisten eläinten harrastustoiminta

Jarmo Perälä

(*Markku Varjo*)

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia koskeva tutkimus

Laura Hänninen, Helsingin yliopisto
(*Tarja Koistinen, Luonnonvarakeskus*)

Seura- ja harrastuseläinten pitoon liittyvä etiikka

Paula Hirsjärvi

(*Elisa Aaltola*)

Elintarviketurvallisuusvirasto

Sari Salminen

(*Marjukka Anttila*)

Käytännön eläinsuojeluvalvontatyötä tekevä viranomainen

Maria Wahlfors, Pirkkalan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö
(*Jessica Löfgren-Eriksson, Etelä-Suomen aluehallintovirasto*)

Vapaaehtoinen eläinsuojelutyö

Kati Pulli, SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry

(*Laura Uotila, Eläinsuojeluliitto Animalia*)

Käytännön eläinlääkintätyö

Marika Melamies

(*Suvi Hoinola*)

Seura- ja harrastuseläinkauppiat

Päivi Tiitinen

(*Harri Ahokas*)

Kuluttajat

Timo Niemi, Kuluttajaliitto Oy

(*Santeri Pionimäki*)

Pysyvä asiantuntija

Tiina Pullola, maa- ja metsätalousministeriö

Kutsuttuina

Anne Hietala, Helsingin poliisi

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.19.
2. Kokous järjestäytyi ja todettiin päätösvaltaiseksi. Paikalla oli 10 jäsentä ja 1 varajäsen, sekä kutsuttuina osallistujina Anne Hietala Helsingin poliisista ja Satu Raussi Eläinten hyvinvointikeskuksesta. Osallistujat esittävät.
3. Maa- ja metsätalousministeriöstä kerrottiin, että parhaillaan maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä olevaan eläinten hyvinvointilakiin on annettu 49 asiantuntijalausuntoa. Ministeriö antaa vastineensa ja esittää muutosehdotuksensa, kun valiokunta on käsitellyt lausunnot. Asetusvalmistelussa on tulossa turkiseläinten suojelua koskeva asetuksen valmisteluun liittyen sidosryhmien kuulemistilaisuus (19.12.18).

Puheenjohtaja kysyi, miksei suunnitelmia pakollisen merkinnän ja rekisteröinnin vaatimuksesta lakitasolla uloteta kissoihin, vaan näillä näkymin ainoastaan koiriin. Ministeriöstä todettiin, että koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on huomattavasti helpommin toteutettavissa, vaikka kissapuolella tästä olisi enemmän eläinsuojelullista hyötyä. Teknisesti merkintä- ja rekisteröintiasiat eivät tule hyvinvointilakiin, vaan lakiin eläinten tunnistamisesta

4. Anne Hietala Helsingin poliisista kertoi eläimiin liittyvien rikosten tutkintaryhmän toiminnasta. Hietalan ryhmä kuuluu yleisvaarallisten rikosten tutkintaryhmään, väkivaltarikokset-toimintoon. Hietalan alaisuudessa toimii kaksi eläimiin kohdistuvien rikosten tutkijaa. Eläimiin kohdistuvat rikokset ovat Helsingissä ja koko Suomessa levinneet eri ryhmien tutkittaviksi, ja ne on resurssien puutteen vuoksi usein jouduttu rajaamaan ulos tutkinnasta. Uusi ryhmä tuo synergiaetuja, kun kaikki Helsingin eläimiin liittyvät rikokset (pois lukien eläimiin liittyvät liikenne rikokset) tutkitaan nyt samassa ryhmässä, rikostorjunnan sijasta pitkäkestoisien rikostutkinnan puolella.

Ryhmän tehtävänä on ennaltaehkäistä ja tutkia eläimiin liittyviä ja kohdistuneita rikoksia, kehittää eläinsuojelutapauksiin liittyvien prosessien (rikosprosessi ja hallintoprosessi) toimeenpanoa ja tiedottaa eläinten hyvinvointiin vaikuttavista asioista Helsingin poliisilaitoksen alueella. Ryhmän vastuulle kuuluvat eläinsuojelusäännösten vastaisten tekojen, eläinkuljetusrikkomusten ja metsästysrikosten esitutkinta, eläinten laittoman maahantuonnin, salakuljetuksen sekä lainvastaisen eläinkaupan esitutkinta, eläinten aiheuttamien konfliktien esitutkinta ja koirakuriin liittyvien rikkomusten esitutkinta, sekä eläintenpitokieltoihin liittyvät prosessit. Eläintenpitokieltoja ei ole syötetty poliisin järjestelmiin, mikä osaltaan on vaikeuttanut niiden valvontaa. Parhaillaan selvitetään, voisiko Hietalan ryhmä syöttää järjestelmään kaikki Suomen eläintenpitokiellot. Tällöin valvonnan mahdollisuudet paranisivat huomattavasti ja eläintenpitokiellon vaikuttavuus paranisi.

Ryhmän toimintaperiaatteena on, ettei valvontaeläinlääkärin tarvitse enää pyytää virka-apua valvontakäynneille, vaan sitä voidaan tarjota ilman kankeaa virka-apumenettelyä. Poliisin mukana ollessa esitutkinta voidaan aloittaa jo eläinsuojelukäynnin yhteydessä. Koirakurin osalta sakkomenettelyä on ryhdytty aktiivisesti hyödyntämään. Ryhmä koulutautuu aktiivisesti, tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa ja pyrkii parantamaan tiedonkulkua sidosryhmien suuntaan.

Tavoitteena on yleisen turvallisuuden ja järjestyksen turvaaminen myös lievissä koirakurin rikkomistapauksissa. Koirakurin osalta järjestysrikkomusten määrä on poliisin tilastoinnin mukaan hieman lisääntynyt viime vuosina. Koiria ei saa lain mukaan pitää kytkemättöminä taajamissa eikä jättää vartioimatta. Käytännössä rikesakkoon ei kuitenkaan johda pelkästään koiran pitäminen irti, vaan sakkotapauksissa kyseessä on aina jokin muukin rikkomus. Jos koira pääsee puremaan toista koira, voidaan tapausta lähteä tutkimaan eläimen vartioimatta jättämisenä. Jos koira puree ihmistä niin, että iho menee rikki, kyseessä on vammantuottamus. Jos koira käytetään pelottelutarkoituksessa, kyseessä voi olla laitton uhkaus, ja jos koira lisäksi pääsee puremaan, on kyseessä pahoinpitely.

Eläinsuojelurikoksia on Suomessa vuosittain noin 700, eläimen vartioimatta jättämissä 300, järjestysrikkomuksia 500. Eläimiin liittyviä petoksia ja talousrikoksia ei tilastoida (ongelmana on luokittelun puute).

Pentutehtailuun liittyvissä rikoksissa olennaista on, että ostajaa erehdytetään hankkimaan pentu. Tällöin kyseessä on petos. Kyseeseen voi tulla myös salakuljetus tai talous-, vero- tai eläinsuojelurikos. Poliisille helppoja tapauksia ovat eläinten pitopaikoista löytyvät kaltoinkohdellut eläimet tai julkisella paikalla tapahtuva kaltoinkohtelu, joissa todisteet ovat välittömästi saatavilla. Varsinaisen pentutehtailun, salakuljetuksen jne. jäljittäminen vihjeiden perusteella on työläämpää. Tuottamuksellisuus ja omistajan vastuu ovat selkeitä tapauksissa, joissa maahan tuodaan koiria väärennetyin rokotuspaperein. Näissä tapauksissa on mahdollista harkita jopa jutun viemistä eteenpäin yleisvaarallisen rikoksena.

Kissatapauksia Hietalan ryhmälle ei vielä ole juurikaan tullut, eikä muiden eläinten aiheuttamia hyökkäyksiä. Koirien osuus johtuu Hietalan mukaan siitä, että koirat ulkoilevat ja ovat enemmän tekemisissä ihmisten kanssa kuin esimerkiksi kissat.

Hietalalta tiedusteltiin, millaisia tapauksia ryhmä ottaa tutkittavakseen, ja saisiko eläinlääkäri kootusti tiedokseen eläintenpitokieltorekisterin tietoja. Eviran mukaan tiedon eläintenpitokiellosta voi antaa, jos kyseessä on epäily kiellon rikkomisesta. Poliisi ei kuitenkaan voi luovuttaa tietomassoja (tietoja useista eläintenpitokielloista kerralla).

Toistaiseksi poliisilla ei ole suunnitelmissa perustaa vastaavanlaisia ryhmiä muualle Suomeen, mutta yksittäisiä eläinrikoksista kiinnostuneita poliiseja on tiedossa jo nyt.

Koirien jatkuvasta häkityksestä sisätiloissa on tullut ryhmälle muutamia ilmoituksia, joita on käyty tarkastamassa. Koirapuolella tyypillinen tapaus, jossa poliisi ei yleensä ole apuna, on tapaus jossa kasvattaja on luovuttanut koiran hallintaoikeuden pois mutta silti mennyt hakemaan koiran takaisin itselleen, eli rikkonut sijoitus sopimusta. Poliisi on usein katsonut nämä riitatilanteiksi, joihin se ei ole puuttunut. Hietalan ryhmällä on toistaiseksi ollut yksi hallinnanloukkaustapaus, jossa koira oli luvatta luovutettu omistajalta toiselle henkilölle. Jos omistajuus tai hallinta on selkeästi osoitettavissa, poliisi voi ratkoa tapauksia keskustelemalla asianosaisten kanssa. Sijoitus sopimuksista on toisaalta tehty viime aikoina entistä yksiselitteisempiä, mikä on voinut olla omiaan vähentämään hallinnanloukkaus- ja sopimusrikkomustapauksia. Kennelliitto ja SuKoKa ovat myös ohjeistaneet jäseniään siitä, ettei kasvattaja pääsääntöisesti voi mennä hakemaan koiraa pois omistajalta sopimuksen puitteissa.

5. Muut asiat:

5.1 Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

5.2 Neuvottelukunta keskusteli eläinsuojelurikoksista mm. sanktioinnin ja rangaistusasteikkojen näkökulmasta. Helsingin valvontaeläinlääkärit ovat havainneet, että poliisi on ryhtynyt puuttumaan jo vähäisempiinkin eläinsuojelurikkomuksiin kuin mihin eläinsuojeluvalvonta puuttuu. Yhtenäistä linjaa haetaan, mutta lisäresursseja erityisesti eläinsuojelurikkomusten tutkintaan tuskin on luvassa. Eläinsuojelurikosten rangaistusasteikon käytössä tahallisuusasteen arviointi on ratkaisevassa asemassa: jos kyseessä on eläimen omistajan uupuminen tms. laiminlyönnin aiheuttava syy, tekoa ei luokitella tahalliseksi toisin kuin esimerkiksi pentutehtailussa, jossa kyseessä on ostajan tahallinen erehdyttäminen. Puheenjohtaja totesi, että jo yksin tutkimusryhmän perustaminen on edistänyt eläinsuojelua paljon. Poliisin mukanaolosta on virkaeläinlääkäriin näkökulmasta huomattavaa hyötyä, kun tutkintapyyntöä eri tarvitse erikseen laatia, vaan eläinlääkäri voi pyytää avukseen poliisin, joka käynnistää tutkinnan.

5.3 Käytiin lyhyt kierros jäsenten ja taustaryhmien ajankohtaisista kuulumisista.

Syyttäjä, poliisi ja eläinlääkärit ovat kokoontuneet Pirkanmaalla verkostoitumaan ja keskustelemaan eläinten hyvinvointilaista. Syyttäjä ja poliisi pitivät lisäksi alustukset eläinsuojelurikoksista Eläinlääkäripäivillä.

Eläinten hyvinvointikeskuksen brändikyselyn tuloksista kuullaan seuraavassa kokouksessa.

Reija Junkkari lähtee Hippoksesta pitämään omaa praktiikkaa. Hippos esittää Junkkarin tilalle uutta jäsentä ministeriölle, ja valtioneuvosto nimeää jäsenen.

Eläinten hyvinvoinnin tutkimusryhmä Helsingin yliopistosta on kutsuttu ympäristövaliokunnan kuultavaksi.

Kennelliitosta kerrottiin, että ranskan- ja englanninbulldoggin geenivirheestä raportoinut tutkimus voi tulla muuttamaan näiden rotujen jalostusta huomattavasti. Kun uudessa eläinten hyvinvointilaissa tullaan kieltämään sellainen jalostus, jonka tiedetään aiheuttavan kärsimystä, ja näillä roduilla geenivirhe aiheuttaa hyvinvointiongelman (ns. korkkiruuvihäntä), tästä voi tulla jalostukseen liittyvä hyvinvointilain tulkinnan ennakkotapaus. Koirilla kyseessä on samanlainen yhden geenin aiheuttama kehitysvamma kuin ihmisellä Robinowin syndroomana tunnettu geenivirhe.

Eläinlääkäripäivillä aiheina olivat urheilivat koirat ja ortopedia. Keskustelua käytiin siitä, onko koirasta tullut pelkkä urheiluväline, ja ylitetäänkö tällöin eläinsuojelutapauksen rajat. Esimerkiksi agilitykisoissa ei tällä hetkellä tarvitse olla eläinlääkärinä paikalla, mitä osa keskustelijoista piti selvänä puutteena. Kennelliiton kanta on, että vaatimus eläinlääkärin paikallaolosta agilitykisoissa on ylivarovaisuutta ja koiran hyvinvoinnin kannalta epäoleellista. Toivottiin, että agilitykisat ainakin kategorisoidaan niin, ettei vaatimusta olisi kaikissa kisoissa, vaan esimerkiksi vain arvokilpailuissa. Toisaalta asiaa on tarkasteltava myös koiran vammautumisen riskin perusteella: missä ja millaisissa kisoissa riski on niin suuri, että vaatimus eläinlääkärin paikallaolosta on perusteltu.

Etiikan näkökulmasta olisi tarpeen keskustella eläimen asemasta urheilu- tai muuna välineenä. Toisaalta harrastuseläimiä ongelmallisempia arvioitiin olevan niiden eläinten, joiden kanssa ei harrasteta tai jotka eivät muuten saa tarpeeksi liikuntaa tai virikkeitä. Uuden eläinten hyvinvointilain todettiin sisältävän samanlaisen kilpailutoiminnan määritelmän kuin voimassaolevassakin laissa. Siitä, mikä toiminta on ilmoituksenvaraista ja eläinlääkärin läsnäoloa vaativaa ja mikä ei, tarvitaan lisää ohjeistusta, sillä sitä ei säädetä laissa. Pykälässä ei ole asetuksenantovaltuutta.

6. Kevään 2019 kokousajankohdiksi sovittiin ti 12.2. klo 13-16, ti 9.4. klo 13-16 ja ti 11.6. klo 13-16.
7. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.57.